

Dr hab. Zbigniew Osiński
UMCS w Lublinie

Kompetencje miękkie absolwenta humanistycznych studiów wyższych, a metody prowadzenia zajęć.

Abstract:

Kompetencje osobiste i interpersonalne absolwenta studiów wyższych w istotny sposób wpływają na jego szanse na rynku pracy. Typowe metody prowadzenia zajęć nie sprzyjają kształtowaniu tych kompetencji. Konieczne jest sięganie po rozwiązania metodyczne wszechstronnie aktywizujące studenta. Przykładem może być kurs LATINA oferowany przez Oslo University College. W przypadku humanistyki zmiana metod kształcenia jest warunkiem koniecznym dostosowania modelu studiów do wymagań współczesności.

Kompetencje miękkie, nazywane także umiejętnościami psychospołecznymi, to zbiorcza nazwa kompetencji osobistych oraz społecznych (interpersonalnych). Z funkcjonalnego punktu widzenia zapewniają sprawne zarządzanie sobą (kompetencje osobiste) oraz wysoką skuteczność interpersonalną (kompetencje społeczne). W ogłoszeniach o pracę kompetencje miękkie wymieniane są stosunkowo często, należą do najbardziej pożądanых wymogów kwalifikacyjnych. Opisywane są pod postacią cech osobowości (np. samodzielność, odpowiedzialność, kreatywność, rozpoznawanie swoich mocnych i słabych stron, odporność na stres, wysoka automotywacja, innowacyjność i podatność na zmiany, itp.) oraz umiejętności interpersonalnych (np. komunikatywność, empatia, tolerancja, umiejętność pracy w zespole, umiejętność przekonywania i negocjowania, itp.). Tego typu wymagania stawia się nie tylko osobom ubiegającym się o stanowiska pracy związane z obsługą klienta, czy wymagające dobrej współpracy z zespołem. Kompetencje miękkie przydatne są na każdym stanowisku pracy i mogą być czynnikiem, który zadecyduje o pomyślnym rozwoju zawodowym. Zawsze wtedy, gdy pomimo posiadania stosownych kwalifikacji formalnych oraz specjalistycznej wiedzy i umiejętności, nie osiąga się oczekiwanych wyników, należy zastanowić się, czy aby niska skuteczność nie wynika z ignorowania kompetencji miękkich jako zasadniczego czynnika uzyskiwania właściwych rezultatów w pracy. Może okazać się, że brak skuteczności wynika właśnie z deficytów w zakresie tych kompetencji. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż kompetencje miękkie należą do grupy tzw. kompetencji przenośnych, czyli takich, które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w bardzo różnych sytuacjach zawodowych, a także osobistych. Ułatwiają nie tylko zdobycie pracy, ale także ewentualne

przekwalifikowanie się i zaadaptowanie do nowych zadań. Gwarantują skuteczność realizowania własnych zamierzeń w kontaktach z innymi osobami¹. Zagadnienie to jest już dobrze opisane w literaturze psychologicznej i biznesowej².

Tak więc wyższe studia humanistyczne, podobnie jak wszystkie inne, powinny zwracać szczególną uwagę na ten właśnie obszar kompetencji absolwentów. Według analityków rynku pracy „tym, co czyni z humanistów atrakcyjnych pracowników, są między innymi wysoko rozwinięte umiejętności interpersonalne. Atutem osób dysponujących wiedzą z historii, psychologii, o kulturze, filozofii, stosunkach międzynarodowych czy socjologii są tzw. kompetencje miękkie: kreatywność, komunikatywność, zdolność do negocjacji i rozwiązywania konfliktów. Są one niezwykle przydatne w świecie biznesu”³. Chwilowo taka konstatacja jest bardziej opisem stanu idealnego niż powszechnej rzeczywistości. Polska edukacja, w tym także humanistyczna, nie kładzie nacisku na świadome kształtowanie kompetencji miękkich⁴. Dzieje się tak mimo wyraźnych sygnałów ze świata biznesu, wskazujących, że w przypadku pracowników są one niezwykle poszukiwane. W 2005 r. Instytut Badań Rynku i Opinii Publicznej MillwardBrown SMG/KRC przeprowadził badania pt.: „Kompetencje menedżerskie i interpersonalne polskich studentów”. Ich celem było wskazanie, jakich umiejętności pozamerytorycznych brakuje młodym ludziom na progu kariery zawodowej. Okazało się, że według pracodawców osobom kończącym szkoły wyższe brakuje umiejętności menedżerskich, a zwłaszcza miękkich⁵. Rok 2008 przyniósł dwa raporty na ten temat, które nie powinny pozostać niezauważone

---

¹ Na podstawie portalu: Paweł Smółka o miękkich kompetencjach, <http://www.miekkie-kompetencje.pl> [30.03.2010].

² Adler R. B., Rosenfeld L. B., Proctor R. F., 2006, *Relacje interpersonalne*, Wyd. Rebis Poznań; Argyle M., 1999, *Psychologia stosunków międzyludzkich*, PWN Warszawa; De Bono E., 1998, *Naucz się myśleć kreatywnie*, Wyd. Prima Warszawa; Doliński D., 2005, *Techniki wpływu społecznego*, Wyd. Naukowe Scholar Warszawa; Franken R. E., *Psychologia motywacji*, Wyd. GWP Gdańsk; Giblin L., 2000, *Umiejętność obcowania z ludźmi*, Studia Emka Warszawa; Hartley P., 2006, *Komunikowanie interpersonalne*, Wyd. Astrum Wrocław; Kaczmarek R., Żabicki P. (red.), 2007, *Psychologia biznesu*, Wyd. Rebis Poznań; Konarski S., 2006, *Kompetencje społeczno-psychologiczne ekonomistów i menedżerów*, Wyd. SGH Warszawa; Mosciowici S. (red.), 1998, *Psychologia społeczna w relacji ja-inni*, WSiP Warszawa; Smółka P., 2006, *Miękkie kompetencje i rozwój talentów interpersonalnych w organizacji*, „Edukacja ekonomistów i menedżerów”, nr 4, s. 81-92; Stencel M. (red.), 2006, *Komunikowanie się. Problemy i perspektywy*, Wyd. UMCS Lublin; Strelau J., 2002, *Psychologia różnic indywidualnych*, Wyd. Naukowe Scholar Warszawa; oraz liczne artykuły zamieszczone w portalu Nowoczesna Firma, <http://www.nf.pl/> [30.03.2010].

³ Strojek A., *Humanista szuka pracy*, portal Rynek Pracy, http://www.rynekpracy.pl/artukul.php/n.37/email.108692/typ.1/kategoria_glowna.23/wpis.104 [30.03.2010].

⁴ Taki wniosek autor wysnuł nie tylko na podstawie codziennych obserwacji funkcjonowania Wydziału Humanistycznego UMCS w Lublinie, lecz także w trakcie badań programów studiów kierunku historia na wielu polskich uczelni, opisanych w artykule: *Programy humanistycznych studiów wyższych a wymogi społeczeństwa wiedzy*, [w:] *Wiedza, umiejętności, postawy a jakość kształcenia w szkole wyższej*, red. B. Sitarska, K. Jankowski, R. Droba, Wyd. Akademii Podlaskiej, Siedlce 2009.

⁵ http://www.proto.pl/prezentacje_new/info?itemId=22590&rob=Sigma_Kompania_Inicjatyw [30.03.2010].

lub zlekceważone przez polski system szkolnictwa wyższego. We wrześniu Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju oraz Fundacja im. Friedricha Eberta opublikowały dokument „Czego (nie)uczą polskie szkoły? System edukacji a potrzeby rynku pracy w Polsce”⁶. Z kolei w grudniu ukazały się „Rekomendacje Zespołu ds. Edukacji przy Radzie Rynku Pracy PKPP Lewiatan”⁷, wskazujące na niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy. Oba dokumenty zawierają smutną konstatację – polski system oświaty nie przygotowuje należycie młodych ludzi do wejścia na rynek pracy. Nie chodzi przy tym o umiejętności zawodowe, lecz przede wszystkim o tzw. kompetencje miękkie (osobiste i społeczne).

Specjaliści od coachingu⁸ twierdzą, że kompetencje miękkie można nabyć poprzez specjalny trening. Może on mieć charakter tzw. treningu naturalnego (codzienne doświadczenia interpersonalne, np. w pracy, na studiach) lub treningu stacjonarnego (tradycyjne szkolenie prowadzone przez trenera, zazwyczaj w grupie). Zdecydowana większość osób rozwija kompetencje miękkie w toku treningu naturalnego, który powinien być także nieodzowną częścią każdego treningu stacjonarnego. Skuteczne prowadzenie treningu naturalnego nie oznacza tylko samego „doświadczenia”, czy też „przebywania” w określonych sytuacjach społecznych. Wymaga praktycznej znajomości pewnych zasad i odpowiedniego przygotowania, które pozwoli wykorzystać dane doświadczenia do budowania wybranych kompetencji⁹. Naturalny trening polega na tzw. uczeniu się przez doświadczenie wzorowanym na modelu opisanym m.in. przez psychologa Davida Kolba¹⁰. Dodać należy, iż opracowanie koncepcji uczenia się przez doświadczenie przypisywane jest zasługom Johna Dewey’a, pedagoga z przełomu XIX i XX wieku¹¹.

---

⁶ http://www.for.org.pl/upload/File/raporty/Raport_Czego_nie_ucza_polskie_szkoly.pdf [30.03.2010].

⁷ http://www.edunews.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=561&Itemid=16 [30.03.2010].

⁸ Coaching – pomoc i kierowanie rozwojem umiejętności oraz kompetencji osoby w określonej dziedzinie, prowadzone indywidualnie przez trenera. Jego istotnym elementem jest partnerska relacja i wzajemne zaufanie między osobistym trenerem (z ang. *coach*), a jego uczniem/klientem. Zasadniczym zadaniem coachingu jest wspieranie danej osoby w osiągnięciu przez nią uzgodnionych z trenerem celów ze sfery rozwoju osobistego. Na podstawie internetowej encyklopedii Wikipedia, <http://pl.wikipedia.org/wiki/Coaching> [30.03.2010].

⁹ Na podstawie portalu: *Paweł Smółka o miękkich kompetencjach*, <http://www.miekkie-kompetencje.pl> [30.03.2010].

¹⁰ Kolb proponuje, by zmienić formę przekazywania wiedzy, tak aby szkolenia i wykłady stały się totalnie interaktywne. Proces kształcenia powinien wychodzić od życiowych doświadczeń uczących się. Jeśli kształcimy ludzi, którzy w danej dziedzinie tych doświadczeń nie mają – należy je stworzyć. Drugim elementem jest obserwowanie poznawanej rzeczywistości (bezpośrednio lub pośrednio) i wyciąganie z tego wniosków. Jeśli już mamy własne wnioski, konfrontujemy je z poznаныmi teoriami. W sytuacji, gdy konfrontacja wygląda niekorzystnie – zamiast naginać obserwacje do istniejącej teorii, budujemy własną. Jeśli opanowaliśmy nową wiedzę, to aby przekonać się o jej wartości należy sprawdzić jej powtarzalność, przetestować w praktyce. Na podstawie portalu *Train Your Brain*, <http://www.trainyourbrain.pl> [30.03.2010].

¹¹ Kaczmarek Ż., 2009, *Kształcenie przez doświadczenie i działanie – renesans pojęć i kontekstów*, [w:] *Wiedza, umiejętności, postawy a jakość kształcenia w szkole wyższej*, red. Sitarska B., Jankowski K., Droba R., Wyd. Akademii Podlaskiej Siedlce, s. 329-335.

Do głównych przyczyn słabego poziomu kompetencji miękkich zalicza się niedouczenie, czyli brak wiedzy na ten temat i związaną z tym błędną praktykę dnia codziennego. Kolejny powód to ignorowanie informacji zwrotnych trafiających do nas na skutek naszych zachowań lub nieumiejętność ich odczytania. Ważnym powodem nieodpowiedniego poziomu kompetencji społecznych jest też brak wystarczających i właściwych doświadczeń życiowych oraz nieumiejętność stawiania sobie celów interakcji społecznych. Istotnym problemem utrudniającym poprawę w sferze kompetencji są silne reakcje nawykowe i trudność w ich przezwycięzeniu¹². Stąd też kształtowanie kompetencji miękkich powinno być procesem ściśle zintegrowanym z edukacją człowieka już od najmłodszych lat.

W realiach szkolnictwa wyższego kształtowanie kompetencji miękkich możliwe jest głównie wtedy, gdy prowadzący zajęcia stosują metody mieszczące się w nurcie uczenia się przez doświadczenie oraz pracę grupową w trakcie realizacji projektów. Zajęcia powinny dostarczać okazji do poznania istoty kompetencji miękkich, do przećwiczenia ich w praktyce oraz zapoznania się z informacją zwrotną na temat uzyskiwanych postępów. Istotna jest systematyczność i długotrwałość takich działań. Jako, że studenci są osobami dorosłymi, konieczne jest stosowanie w ich kształceniu podstawowych zasad andragogiki. Według andragoga, Malcolma Knowlesa, w przypadku kształtowania kompetencji, w tym miękkich, należy stosować się do następujących zasad: dorośli chcą wiedzieć dlaczego muszą się czegoś nauczyć, potrzebują uczyć się poprzez doświadczenie, traktują uczenie się jako rozwiązywanie ważnych dla nich problemów, a także oczekują, że nabyte kompetencje szybko dostarczą im określonych korzyści¹³.

Przykładem rozwiązań wspierających kształtowanie kompetencji, zarówno ogólnych, jak i miękkich jest kurs LATINA (Learning and teaching in a digital world) oferowany przez Oslo University College¹⁴ studentom, nauczycielom i bibliotekarzom (ale nie tylko) z całego świata, którzy chcą rozwijać swoje umiejętności edukacyjne w oparciu o wykorzystanie Internetu oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych¹⁵. Zastosowane w nim rozwiązania metodyczne można bez problemu implementować do codziennej pracy dydaktycznej polskich uczelni. Do podstawowych założeń organizacyjnych kursu LATINA zalicza się pracę studentów w środowisku cyfrowym z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi i zasobów internetowych, najczęściej grupowe wykonywanie zadań, indywidualizację tempa nauki, nabywanie kompetencji poprzez wykonywanie zadań łączących teorię z praktyką, a także wymagających kreatywności oraz w zasadzie wyłącznie organizacyjno-instruktażową i pomocniczą rolę nauczycieli akademickich.

---

¹² Smółka P., 2006, *Jak skutecznie szkolić umiejętności interpersonalne?*, [w:] *Komunikowanie się. Problemy i perspektywy*, red. B. Kaczmarek, A. Kucharski, M. Stencel, Wyd. UMCS Lublin, s. 253.

¹³ Tamże, s. 255.

¹⁴ Oslo University College, <http://www.hio.no/content/view/full/4563> [30.03.2010].

¹⁵ Latina, lato 2010, <http://www.hio.no/Welcome-to-OUC/Summer-School-2010/LATINA> [30.03.2010].

Wszystkie elementy kursu zostały przemyślane pod kątem kształtowania kompetencji edukacyjnych przydatnych w społeczeństwie informacyjnym. Przed przyjazdem do Norwegii student ma obowiązek uzupełnić założone dla niego konto w witrynie kursu poprzez wstawienie swojego zdjęcia i opisanie się z wykorzystaniem od 60 do 100 słów (każde zadanie wykonane musi być w języku angielskim). Następnie powinien tam umieścić esej (500-750 słów) napisany na podstawie wskazanych przez organizatorów artykułów dostępnych w Internecie. Esej może być podsumowaniem co najmniej trzech tematów wybranych z listy do przeczytania, albo może mieć formę polemiki w oparciu o jeden temat wybrany z tej listy, pod warunkiem, że zawarty jest w co najmniej dwóch artykułach. Ostatnie z zadań wstępnych polega na wybraniu tematu, który dla danego studenta jest na tyle interesujący, że w ramach kursu chciałby pogłębić jego znajomość (w przypadku tego kursu chodzi o tematy z szeroko rozumianej problematyki edukacji). Celem tych zabiegów jest poznanie studentów (ich edukacyjnych potrzeb oraz kompetencji językowych i ogólnych) przez kadrę kursu, a także wzajemne poznanie się samych uczestników.

W trakcie całego kursu studenci mają za zadanie prowadzić blog¹⁶, na którym codziennie dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat pracy wykonanej danego dnia. Zachęceni są do zwracania uwagi zwłaszcza na to, czego nauczyli się od siebie nawzajem, a także do komentowania wpisów pozostałych uczestników. Dzięki temu nauka zawiera komponent refleksji nad jej przebiegiem i uzyskiwanymi efektami. W pierwszych dniach zajęć studenci poznają narzędzia i techniki, które będą wykorzystywali. Każdy dzień kursu poświęcony jest działaniom zmierzającym do poznania konkretnych zagadnień z zakresu edukacji. Opierają się one na pozyskiwaniu wiedzy z Internetu i przygotowywaniu własnych stron WWW, prezentacji oraz map myśli, które następnie stanowią podstawę do grupowej dyskusji. Uczestnicy tworzą też dokumenty w serwisie Google Dokumenty¹⁷ i dzielą się nimi z kolegami, którzy następnie zamieszczają swoje opinie na blogach. Oprócz tego wykonują szereg poleceń wymagających przemyślenia i zanalizowania znalezionych treści (porównywanie różnych definicji tego samego zjawiska, porównywanie wyjaśnień danego problemu występujących w różnych źródłach, weryfikowanie i uzupełnianie kompletności informacji na dany temat). W każdym zadaniu studenci muszą zastanowić się nad wybranym tematem, istotą problemu, znaleźć odpowiedni język i formę do wiarygodnego przedstawienia problemu, a także zastanowić się nad najwłaściwszym rozwiązaniem. Teoria, traktowana jako materiał pomocniczy ułatwiający wykonanie zadań, opanowywana jest przy okazji.

Studenci wykorzystują przy tym m.in. filmy zgromadzone na YouTube¹⁸,

---

¹⁶ Na stronie WordPress, <http://wordpress.com/>, przykład – Lidia Wiśniewska, <http://latlablidia.wordpress.com/> [30.03.2010].

¹⁷ Google Dokumenty, <http://docs.google.com> [30.03.2010, wszystkie poniższe adresy www z tą samą datą dostępu]

¹⁸ YouTube, <http://www.youtube.com/>

zasoby serwisu Google Mapy¹⁹, portale społecznościowe, różnorodne tutoriale, animacje i prezentacje, internetowe słowniki i encyklopedie²⁰ oraz różne witryny zawierające przykłady dobrych praktyk edukacyjnych²¹. Dla wykonania zadań zobligowani są do korzystania z wyszukiwarek internetowych²², konta pocztowego Gmail²³, oprogramowania do tworzenia i udostępniania w Internecie albumów zdjęć²⁴, edytora tekstu i arkusza kalkulacyjnego on-line²⁵, programu do komunikacji²⁶, internetowego translatora²⁷ i kalendarza²⁸, programów do tworzenia treści multimedialnych²⁹ oraz programu generującego strony WWW³⁰. Potrzebnej wiedzy szukają, a nie dostają gotową w postaci wykładu czy podręcznika.

Uczestnicy kursu pracują nad takimi zagadnieniami jak: budowa i planowanie lekcji oraz szkoleń; kształcenie poprzez wykonywanie projektów; edukacyjne znaczenie wyszukiwania wiedzy w Internecie; kształcenie poprzez tworzenie stron WWW, blogów, albumów zdjęć (obrazkowych historii), cyfrowych opowiadań (obraz z dźwiękiem i animacjami), miksowanie otwartych zasobów edukacyjnych, gromadzenie i przetwarzanie danych na określony temat; edukacyjne znaczenie informacji zwrotnej oraz wymiany myśli i opinii; mapa myśli w kształceniu; e-learning jako metoda kształcenia; uczenie się poprzez nauczanie innych. W takim doborze metod i treści wyraźnie widoczny jest motyw przewodni kursu LATINA – poznawanie określonych rozwiązań edukacyjnych (metod i narzędzi) poprzez korzystanie z nich. W zasadzie, w tej metodzie, wiedza postrzegana jest jako praktyczna umiejętność, rozumiana jako umiejętne zachowanie się, nie zaś jako intelektualna zdolność do przedstawienia teorii.

Metodyka tego kursu pozwala na rozwój takich kompetencji miękkich jak: kreatywność (pisanie eseju, prowadzenie bloga, rozwiązywanie problemów), umiejętność współpracy w grupie (grupowe wykonywanie części zadań), odporność na stres (konieczność przestrzegania terminowości wykonania zadań i określonych ich standardów, wzajemne ocenianie wykonanych projektów – wpisy na blogach, dyskusje w trakcie zajęć), samodzielność (samodzielne poszukiwanie i selekcjonowanie materiałów

---

¹⁹ Google Mapy, <http://maps.google.com/>

²⁰ Wikipedia, <http://www.wikipedia.org/>

²¹ Teacher Tube, <http://www.teachertube.com/> - zbiór filmów, zdjęć i nagrań audio stworzonych przez nauczycieli dla uczniów i nauczycieli; Educause, <http://www.educause.edu/> - witryna stowarzyszenia promującego wykorzystanie technologii informacyjnej w szkolnictwie wyższym; The edublog awards 2009, <http://edublogawards.com/> - zbiór najlepszych blogów edukacyjnych.

²² Google, <http://www.google.pl/>, Google Books, <http://books.google.pl/books>, Google Scholar, <http://scholar.google.pl/>, CC Search, <http://wiki.creativecommons.org/CcSearch>

²³ Gmail, <http://mail.google.com/>

²⁴ Picasa, <http://picasa.google.com/>, Picasa Web Albums, <http://picasaweb.google.com/>

²⁵ Google Dokumenty, <http://docs.google.com>

²⁶ Google Talk, <http://www.google.com/talk/>

²⁷ Google Tłumacz, <http://translate.google.com/>

²⁸ Google Kalendarz, <http://www.google.com/calendar/>

²⁹ MS Photo Story 3,

<http://www.microsoft.com/windowsxp/using/digitalphotography/photostory/default.mspx>,

VideoSpin, <http://videospin.com/Redesign/>

³⁰ iGoogle, <http://www.google.com/ig>

koniecznych do wykonania zadań, decydowanie o kształcie i zawartości zadań wykonywanych samodzielnie), komunikatywność (częste dyskusje, konieczność opisywania swoich odczuć na blogu), rozpoznawanie swoich mocnych i słabych stron (przemyslenia na temat własnego funkcjonowania na kursie opisywane na blogu), odpowiedzialność (konieczność terminowego rozliczenia się z zadań, podział pracy pomiędzy członków grupy i współodpowiedzialność za efekty), empatia (poznawanie odczuć innych uczestników kursu dzięki lekturze ich wpisów na blogach), tolerancja (współpraca z przedstawicielami innych ras, religii i kręgów kulturowych), umiejętność przekonywania (uzgadnianie kształtu wykonywanego zadania, dzielenie się pracą).

Niektóre elementy kursu LATINA spośród tych, które wpływają na rozwój kompetencji miękkich – praca grupowa, rozwiązywanie problemów, samodzielne poszukiwanie elementów wiedzy, dyskusje, prowadzenie bloga – nadają się do wykorzystania w ramach typowej struktury studiów wyższych. W tym celu w zasadzie wystarczy zminimalizować ilość wykładów na rzecz zajęć aktywnych (ćwiczenia, warsztaty) i ograniczyć liczebność grup. Niezbędne jest także przeszkolenie i zmotywowanie prowadzących zajęcia, by potrafili i chcieli stosować metody wspierające kształtowanie kompetencji miękkich.

Kolejne rozwiązania metodyczne, które doskonale nadają się do rozwijania kompetencji, w tym także miękkich, znaleźć można w portalu Methopedia³¹. Jest to miejsce dzielenia się pomysłami nowoczesnych, aktywizujących metod prowadzenia zajęć i projektów edukacyjnych, z którego korzystają głównie ludzie związani z edukacją. Portal powstał jako efekt unijnego projektu Comble³² zrealizowanego w ramach Lifelong Learning Program³³. Wiele ciekawych rozwiązań gromadzonych z myślą o nauczycielach, także akademickich, można znaleźć na portalach EduNews³⁴ i Study Guides and Strategies³⁵. Wspólną cechą zawartości tych portali jest promowanie innowacyjności w edukacji.

Pomocne dla nauczyciela akademickiego mogą być także internetowe strony poświęcone różnorodnym, edukacyjnym rozwiązaniom metodycznym³⁶ i narzędziom dostępnym on-line³⁷. Analiza tych zasobów pozwala generować

---

³¹ <http://pl.methopedia.eu/HomePage>

³² <http://www.comble-project.eu/Plone>

³³ http://eacea.ec.europa.eu/lp/index_en.php

³⁴ <http://edunews.pl/>

³⁵ <http://www.studygs.net/index.htm>

³⁶ Metoda WebQuest - <http://www.webquest.org/index.php>; <http://webquest.furgol.org/>; metoda Big6 - <http://www.big6.com/>; metoda Burza Mózgów - <http://www.greenbusinessinnovators.com/7-rules-of-brainstorming-from-ideo/>; metoda Mapa Myśli - <http://www.mindmeister.com/>; metoda Projekt Edukacyjny - <http://www.cmppp.edu.pl/node/28943>; metoda Analiza Przypadku (case study) - <http://masterplan.pl/samouczek/CaseStudy/nauczanie.php>; metoda Nauczanie Problemowe - <http://www.pbl-online.org/>; <http://www.studygs.net/pbl.htm>;

³⁷ Wizualizacja danych statystycznych - <http://flowingdata.com/>, <http://manyeyes.alphaworks.ibm.com/manyeyes/>; tworzenie mapy myśli - <http://www.bubbl.us/>, http://freemind.sourceforge.net/wiki/index.php/Main_Page, <http://mindomo.com/>; tworzenie diagramów i schematów - <http://www.drawanywhere.com/>; tworzenie linii czasu -

pomysły na zajęcia, których ważnym celem byłoby rozwijanie kompetencji. Zasoby Internetu z jednej strony umożliwiają nabywanie pomysłów, a z drugiej tworzenie sytuacji edukacyjnych, które od studenta wymagają posługiwania się różnorodnymi kompetencjami, nierzadko także miękkimi.

Należy wyraźnie zaznaczyć, iż nie ma sprzeczności pomiędzy nawet intensywnym wykorzystywaniem mediów oraz technologii informacyjnej i komunikacyjnej w celach dydaktycznych, a humanistyką zajmującą się człowiekiem jako istotą społeczną i jego wytworami (językiem, sztuką, literaturą, filozofią, etyką, historią, obyczajami, religiami). Współczesny człowiek żyje przecież w świecie pełnym mediów, technologii informacyjnych i komunikacyjnych, które stały się składnikiem jego środowiska społecznego. Co więcej, powstało nowe środowisko społeczne – sieciowe, którego przykładem mogą być takie zjawiska jak e-learning, portale społecznościowe, internetowe gry sieciowe, internetowe media czy Second Life. Badacze problemów współczesnego świata opisują nawet rzeczywistość społeczną opartą na Internecie, którą nazywają „społeczeństwem sieciowym”³⁸. Internet, a zwłaszcza jego odmiana, zwana Web 2.0, umożliwia na niespotykaną do tej pory skalę tworzenie i propagowanie ludzkich wytworów. Ułatwia również kształtowanie kompetencji poprzez dostarczanie różnorodnych okazji i narzędzi do posługiwania się nimi (kształcenie poprzez działanie). Z punktu widzenia potrzeb absolwenta studiów wyższych konieczne jest, by także kierunki humanistyczne korzystały z tych rozwiązań. Humanistyka bowiem, jedynie korzystając z możliwości, które dają nowoczesne technologie, może skuteczniej formować współczesnego człowieka w jego wszystkich wymiarach: duchowym, intelektualnym, moralnym, wspólnotowym, narodowym i europejskim. Problem ten dostrzegła Polska Akademia Umiejętności, o czym świadczy następujący fragment programu rozwoju polskiej humanistyki: „Ze wszech miar celowe wydaje się aktywne włączenie się w ten proces poprzez systematyczną realizację programu informatyzacji humanistyki: od digitalizacji baz danych oraz kanonicznego zespołu źródeł i pomników kultury przez budowę bibliotek elektronicznych i modernizację warsztatu humanisty po konsekwentne wdrażanie teleinformatycznych i multimedialnych technik nauczania, metod uczenia na odległość oraz kształcenia ustawicznego”³⁹.

Literatura:

Kaczmarek Ż., 2009, *Kształcenie przez doświadczenie i działanie – renesans pojęć i kontekstów*, [w:] *Wiedza, umiejętności, postawy a jakość kształcenia w szkole wyższej*, red. Sitarska B., Jankowski K., Droba R., Wyd. Akademii Podlaskiej Siedlce, s. 329-335.

<http://www.timetoast.com/>;

³⁸ Barney D., 2008, *Społeczeństwo sieci*, Wyd. Sic! Warszawa; Castells M., 2008, *Społeczeństwo sieci*, Wyd. Naukowe PWN Warszawa.

³⁹ *Projekt programu rozwoju nauk humanistycznych w Polsce*,

<http://pau.krakow.pl/index.php/20090703108/Nauki-humanistyczne.html> [30.03.2010].

Smółka P., 2006, *Jak skutecznie szkolić umiejętności interpersonalne?*, [w:] *Komunikowanie się. Problemy i perspektywy*, red. B. Kaczmarek, A. Kucharski, M. Stencel, Wyd. UMCS Lublin.

Netografia:

Czego (nie)uczą polskie szkoły? System edukacji a potrzeby rynku pracy w Polsce,

http://www.for.org.pl/upload/File/raporty/Raport_Czego_nie_ucza_polskie_szkoly.pdf [30.03.2010].

Kompetencje menedżerskie i interpersonalne polskich studentów, http://www.proto.pl/prezentacje_new/info?itemId=22590&rob=Sigma_Kompania_Inicjatyw [30.03.2010].

Portal *Latina, lato 2010*, <http://www.hio.no/Welcome-to-OUC/Summer-School-2010/LATINA> [30.03.2010].

Portal *Paweł Smółka o miękkich kompetencjach*, <http://www.miekkie-kompetencje.pl> [30.03.2010].

Portal *Train Your Brain*, <http://www.trainyourbrain.pl> [30.03.2010].

Projekt programu rozwoju nauk humanistycznych w Polsce, <http://pau.krakow.pl/index.php/20090703108/Nauki-humanistyczne.html> [30.03.2010].

Rekomendacje Zespołu ds. Edukacji przy Radzie Rynku Pracy PKPP Lewiatan,

http://www.edunews.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=561&Itemid=16 [30.03.2010].

Strojek A., *Humanista szuka pracy*, portal *Rynek Pracy*, http://www.rynekpracy.pl/artykul.php/n.37/email.108692/typ.1/kategoria_glowna.23/wpis.104 [30.03.2010].

Summary:

Soft skills graduates of humanities higher education depend on methods of teaching.

Personal and interpersonal competencies graduates of higher education significantly affect his chances in the labor market. Typical methods of teaching are not conducive to the shaping of these skills. It is necessary to apply the methods of comprehensively activating the student. An example might be LATINA course offered by the Oslo University College. In the case of the humanities changing the training methods is a prerequisite adaptation a model of education to current challenges.